అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, సప్తత్రిశాధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

వైశంపాయన ఉవాచ ।

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య ధర్మరాజో యుధిష్ఠిరః ।
సంస్మృత్య మునిసందేశమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ॥37-1॥

వివిక్తే విదితప్రజ్ఞమర్జునం పురుషర్షభ ।
సాంత్వపూర్వం స్మితం కృత్వా పాణినా పరిసంస్పృశన్ ॥ ॥37-2॥

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా వనవాసమరిందమః ।
ధనంజయంధర్మరాజః రహసీదమువాచ హ ॥ ॥37-3॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

భీష్మే ద్రోణే కృపే కర్ణే ద్రోణపుత్రే చ భారత ।
ధనుర్వేదశ్చతుష్పాదః ఏతేష్వద్య ప్రతిష్ఠితః ॥ ॥37-4॥

దైవం బ్రాహ్మం మానుషం చ సయత్నం సచికిత్సితమ్ ।
సర్వాస్త్రాణాం ప్రయోగం చ అభిజానంతి కృత్స్నశః ॥ ॥37-5॥

తే సర్వే ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రేణ పరిసాంత్వితాః ।
సంవిభక్తాశ్చ తుష్టాశ్చ గురువత్తేషు వర్తతే ॥ ॥37-6॥

సర్వయోధేషు చైవాస్య సదా ప్రీతిరనుత్తమా ।
ఆచార్యా మానితాస్తుష్టాః శాంతిం వ్యవహరంత్యుత ॥ ॥37-7॥

శక్తిం న హాపయిష్యంతి తే కాలే ప్రతిపూజితాః ।
అద్య చేయం మహీ కృత్స్నా దుర్యోధనవశానుగా ॥ ॥37-8॥

సగ్రామనగరా పార్థ ససాగరవనాకరా ।
భవానేవ ప్రియోఽస్మాకం త్వయి భారః సమాహితః ॥ ॥37-9॥

అత్ర కృత్యం ప్రపశ్యామి ప్రాప్తకాలమరిందమ ।
కృష్ణద్వైపాయనాత్తాత గృహీతోపనిషన్మయా ॥ ॥37-10॥

తయా ప్రయుక్తయా సంయగ్జగత్సర్వం ప్రకాశతే ।
తేన త్వం బ్రహ్మణా తాత సంయుక్తః సుసమాహితః ॥ ॥37-11॥

దేవతానాం యథాకాలం ప్రసాదం ప్రతిపాలయ ।
తపసా యోజయాత్మానముగ్రేణ భరతర్షభ ॥ ॥37-12॥

ధనుష్మాన్కవచీ ఖడ్గీ మునిః సాధువ్రతే స్థితః ।
న కస్యచిద్దదన్మార్గం గచ్ఛ తాతోత్తరాం దిశమ్ ॥ ॥37-13॥

ఇన్ద్రే హ్యస్త్రాణి దివ్యాని సమస్తాని ధనంజయ ।
వృత్రాద్భీతైర్బలం దేవైస్తదా శక్రే సమర్పితమ్ ॥ ॥37-14॥

తాన్యేకస్థాని సర్వాణి తతస్త్వం ప్రతిపత్స్యసే ।
శక్రమేవ ప్రపద్యస్వ స తేఽస్త్రాణి ప్రదాస్యతి ॥ ॥37-15॥

దీక్షితోఽద్యైవ గచ్ఛ త్వం ద్రష్టుం దేవం పురందరమ్ ।

వైశంపాయన ఉవాచ

ఏవముక్త్వా ధర్మరాజస్తమధ్యాపయత ప్రభుః । ॥37-16॥

దీక్షితం విధినా తేన ధృతవాక్కాయమానసమ్ ।
అనుజజ్ఞే తదా వీరం భ్రాతా భ్రాతరమగ్రజః ॥ ॥37-17॥

నిదేశాద్ధర్మరాజస్య ద్రష్టుకామః పురందరమ్ ।
ధనుర్గాండీవమాదాయ తథాక్షయ్యే మహేషుధీ ॥ ॥37-18॥

కవచీ సతలత్రాణః బద్ధగోధాంగులిత్రవాన్ ।
హుత్వాగ్నిం బ్రాహ్మణాన్నిష్కైః స్వస్తి వాచ్య మహాభుజః॥ ॥37-19॥

ప్రాతిష్ఠత మహాబాహుః ప్రగృహీతశరాసనః ।
వధాయ ధార్తరాష్ట్రాణాం నిఃశ్వస్యోర్ధ్వముదీక్ష్య చ ॥ ॥37-20॥

తం దృష్ట్వా తత్రకౌంతేయం ప్రగృహీతశరాసనమ్ ।
అబ్రువన్బ్రాహ్మణాః సిద్ధా భూతాన్యంతర్హితాని చ ॥ ॥37-21॥

క్షిప్రమాప్నుహి కౌంతేయ మనసా యద్యదిచ్ఛసి ।
అబ్రువన్బ్రాహ్మణాః పార్థమితి కృత్వా జయాశిషః ॥ ॥37-22॥

సంసాధయస్వ కౌంతేయ ధ్రువోఽస్తు విజయస్తవ ।
తం తథా ప్రస్థితం వీరం శాలస్కంధోరుమర్జునమ్ ॥ ॥37-23॥

మనాంస్యాదాయ సర్వేషాం కృష్ణా వచనమబ్రవీత్ ।

కృష్ణోవాచ

యత్తే కుంతీ మహాబాహో జాతస్యైచ్ఛద్ధనంజయ ॥ ॥37-24॥

తత్తేఽస్తు సర్వం కౌంతేయ యథా చ స్వయమిచ్ఛసి ।
మాస్మాకం క్షత్రియకులే జన్మ కశ్చిదవాప్నుయాత్ ॥ ॥37-25॥

బ్రాహ్మణేభ్యో నమో నిత్య యేషాం భైక్ష్యేణ జీవికా ।
ఇదం మే పరమం దుఃఖం యః స పాపః సుయోధనః ॥ ॥37-26॥

దృష్ట్వా మాం గౌరితి ప్రాహ ప్రహసన్రాజసంసది ।
తస్మాద్దుఃఖాదిదం దుఃఖం గరీయ ఇతిమే మతిః ॥ ॥37-27॥

యత్తత్పరిషదో మధ్యే బహ్వాయుక్తమభాషత ।
నూనం తే భ్రాతరః సర్వే త్వత్కథాభిః ప్రజాగరే ॥ ॥37-28॥

రంస్యంతే వీర కర్మాణి కథయంతః పునః పునః ।
నైవ నః పార్థ భోగేషు న ధనే నోత జీవితే ॥ ॥37-29॥

తుష్టిర్బుద్ధిర్భవిత్రీ వా త్వయి దీర్ఘప్రవాసిని ।
త్వయి నః పార్థ సర్వేషాం సుఖదుఃఖే సమాహితే ॥ ॥37-30॥

జీవితం మరణం చైవ రాజ్యమైశ్వర్యమేవ చ ।
ఆపృష్టో మేఽసి కౌంతేయ స్వస్తి ప్రాప్నుహి భారత ॥ ॥37-31॥

బలవద్భిర్విరుద్ధం న కార్యమేతత్త్వయానఘ ।
ప్రయాహ్యావిఘ్నైర్వైవాశు విజయాయ మహాబల ।
నమో ధాత్రే విధాత్రే చ స్వస్తి గచ్ఛ హ్యనామయమ్ ॥ ॥37-32॥

హ్రీః శ్రీః కీర్తిర్ధృతిః పుష్టిరుమా లక్ష్మీ సరస్వతీ ।
ఇమా వై తవ పాంథస్య పాలయంతు ధనంజయ ॥ ॥37-33॥

జ్యేష్ఠాపచాయీ జ్యేష్ఠస్య భ్రాతుర్వచనకారకః ।
ప్రపద్యేఽహం వసూన్రుద్రానాదిత్యాన్సమరుద్గణాన్ ॥ ॥37-34॥

విశ్వేదేవాంస్తథా సాధ్యాఞ్శాంత్యర్థం భరతర్షభ ।
స్వస్తి తేఽస్త్వాంతరిక్షేభ్యోః పార్థివేభ్యశ్చ భారత ॥ ॥37-35॥

దివ్యేభ్యశ్చైవ భూతేభ్యః యే చాన్యే పరిపంథినః ।

వైశంపాయన ఉవాచ

ఏవముక్త్వాఽఽశిషః కృష్ణా విరరామ యశస్వినీ ॥ ॥37-36॥

తతః ప్రదక్షిణం కృత్వా భ్రాతౄన్ ధౌమ్యం చ పాండవః ।
ప్రాతిష్ఠత మహాబాహుః ప్రగృహ్య రుచిరం ధనుః ॥ ॥37-37॥

తస్య మార్గాదపాక్రామన్సర్వభూతాని గచ్ఛతః ।
యుక్తస్యైంద్రేణ యోగేన పరాక్రాంతస్య శుష్మిణః ॥ ॥37-38॥

సోఽగచ్ఛత్పర్వతాంస్తాత తపోధననిషేవితాన్ ।
దివ్యం హైమవతం పుణ్యం దేవజుష్టం పరంతపః ॥ ॥37-39॥

అగచ్ఛత్పర్వతం పుణ్యమ్ ఏకాహ్నైవ మహామనాః ।
మనోజవగతిర్భూత్వా యోగయుక్తో యథానిలః ॥ ॥37-40॥

హిమవంతమతిక్రమ్య గంధమాదనమేవ చ ।
అత్యక్రామత్స దుర్గాణి దివారాత్రమతంద్రితః ॥ ॥37-41॥

ఇంద్రకీలం సమాసాద్య తతోఽతిష్ఠద్ధనంజయః ।
అంతరిక్షే ఽ తిశుశ్రావ తిష్ఠేతి స వచస్తదా ॥ ॥37-42॥

తచ్ఛ్రుత్వా సర్వతో దృష్టిం చారయామాస పాండవః ।
అథాపశ్యత్సవ్యసాచీ వృక్షమూలే తపస్వినమ్ ॥ ॥37-43॥

బ్రాహ్మ్యా శ్రియా దీప్యమానం పింగలం జటిలం కృశమ్ ।
సోఽబ్రవీదర్జునం తత్ర స్థితం దృష్ట్వా మహాతపాః ॥ ॥37-44॥

కస్త్వం తాతేహ సంప్రాప్తః ధనుష్మాన్కవచీ శరీ ।
నిబద్ధాసితలత్రాణః క్షత్రధర్మమనువ్రతః ॥ ॥37-45॥

నేహ శస్త్రేణ కర్తవ్యం శాంతానామేష ఆలయః ।
వినీతక్రోధహర్షాణాం బ్రాహ్మణానాం తపస్వినామ్ ॥ ॥37-46॥

నేహాస్తి ధనుషా కార్యం న సంగ్రామోఽత్ర కర్హిచిత్ ।
నిక్షిపైతద్ధనుస్తాత ప్రాప్తోఽసి పరమాం గతిమ్ ॥ ॥37-47॥

ఓజసా తేజసా వీర యథా నాన్యః పుమాన్ క్వచిత్ ।
తథా హసన్నివాభీక్ష్ణం బ్రాహ్మణోఽర్జునమబ్రవీత్ ।
న చైనం చాలయామాస ధైర్యాత్సుధృతనిశ్చయమ్ ॥ ॥37-48॥

తమువాచ తతః ప్రీతః స ద్విజః ప్రహసన్నివ ।
వరం వృణీష్వ భద్రం తే శక్రోఽహమరిసూదన ॥ ॥37-49॥

ఏవముక్తః సహస్రాక్షం ప్రత్యువాచ ధనంజయః ।
ప్రాంజలిః ప్రణతో భూత్వా శూరః కురుకులోద్వహః ॥ ॥37-50॥

ఈప్సితో హ్యేష వై కామః వరం చైనం ప్రయచ్ఛ మే ।
త్వత్తోఽద్య భగవన్నస్త్రం కృత్స్నమిచ్ఛామి వేదితుమ్ ॥ ॥37-51॥

ప్రత్యువాచ మహేంద్రస్తం ప్రీతాత్మా ప్రహసన్నివ ।
ఇహ ప్రాప్తస్య కిం కార్యమ్ అస్త్రైస్తవ ధనంజయ ॥ ॥37-52॥

కామాన్వృణీష్వ లోకాంస్త్వం ప్రాప్తోఽసి పరమాం గతిమ్ ।
ఏవముక్తః ప్రత్యువాచ సహస్రాక్షం ధనంజయః ॥ ॥37-53॥

న లోభాన్న పునః కామాద్ న దేవత్వం పునః సుఖమ్ ।
న చ సర్వామరైశ్వర్యం కామయే త్రిదశాధిప ॥ ॥37-54॥

భ్రాతౄంస్తాన్విపినే త్యక్త్వా వైరమప్రతియాత్య చ ।
అకీర్తిం సర్వలోకేషు గచ్ఛేయం శాశ్వతీః సమాః ॥ ॥37-55॥

ఏవముక్తః ప్రత్యువాచ వృత్రహా పాండునందనమ్ ।
సాంత్వయన్ శ్లక్ష్ణయా వాచా సర్వలోకనమస్కృతః ॥ ॥37-56॥

యదా ద్రక్ష్యసి భూతేశం త్ర్యక్షం శూలధరం శివమ్ ।
తదా దాతాస్మి తే తాత దివ్యాన్యస్త్రాణి సర్వశః ॥ ॥37-57॥

క్రియతాం దర్శనే యత్నః దేవస్య పరమేష్ఠినః ।
దర్శనాత్తస్య కౌంతేయ సంసిద్ధః స్వర్గమేష్యసి ॥ ॥37-58॥

ఇత్యుక్త్వా ఫాల్గునం శక్రః జగామాదర్శనం పునః ।
అర్జునోఽప్యథ తత్రైవ తస్థౌ యోగసమన్వితః ॥ ॥37-59॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ఇంద్రదర్శనే సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥37 ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥